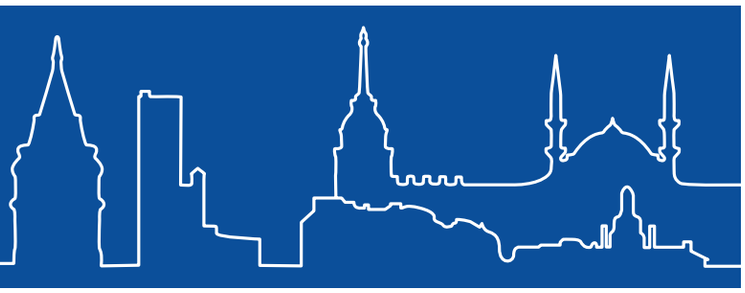
İPM–MERCATOR
POLİTİKA NOTU

KIBRIS'TA KALICI BARIŞ İÇİN YENİ BİR UMUT

Pelin Cengiz*

Yönetici Özeti**

Federal bir Kıbrıs için müzakereler hızlanıyor

Kıbrıs'ta iki toplumlu iki kesimli federal bir devlet için ve aynı zamanda kalıcı bir barış ortamının sağlanması yönünde başlayan yeni dönem müzakereleri Ada'da ve Ada dışında herkese umut veriyor. 1 Mayıs 2015 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde çözüm yanlısı Mustafa Akıncı'nın, seçimin ikinci turunda yüzde 60,5'lik bir oy oranıyla seçilmesi Ada'da geçen yıl Ekim ayında Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis tarafından askıya alınan müzakere sürecinin de yeniden başlamasının önünü açtı.

Kıbrıs'ta Doğu Akdeniz enerji rezervlerinin Avrupa'ya taşınmasının gündeme gelmesiyle artan hareketlilik, Anastasiadis seçildikten sonra hız kazanan müzakerelerle artmıştı. Ancak, Türkiye'nin, Güney Kıbrıs'ın "müzakerelerde nihai bir sonuca ulaşmadan sondaj faaliyetleri başlatmasına" tepki olarak, KKTC açıklarına Barbaros Hayrettin Paşa sismik araştırma gemisi ve ona eşlik eden bazı donanma gemilerini göndermesi neticesinde, Anastasiadis müzakere masasından kalkmış ve tek taraflı olarak görüşmelere son verilmişti.

Eylül 2015

** Pelin Cengiz, Taraf ve Today's Zaman gazeteleri köşe yazarı; Açık Radyo program yapımcısı.*

Bu raporda belirtilen görüşler yazara aittir ve İPM'nin resmi duruşunu yansıtmaz.

***The Executive Summary in English on page 3*

İPM
İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ
MERCATOR VAKFI GİRİŞİMİ

İLETİŞİM
İstanbul Politikalar Merkezi
Bankalar Caddesi Minerva Han No: 2 Kat: 4
34420 Karakoy–İstanbul
T. +90 212 292 49 39
ipc@sabanciuniv.edu, ipc.sabanciuniv.edu

Cengiz, Pelin.

Kıbrıs'ta Kalıcı Barış için Yeni Bir Umut. 12s.; 30 cm. – (Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi; Stiftung Mercator Girişimi)

ISBN 978-605-9178-16-7

Kapak Tasarım: MYRA; Uygulama: grafikaSU

1. Basım: 2015

Baskı: Fabrika Basım
İnönü Cd. No:74, 34214

İstanbul Politikalar Merkezi

Bankalar Caddesi Minerva Han No: 2 Kat: 4
34420 Karaköy–İstanbul
T. +90 212 292 49 39
ipc@sabanciuniv.edu
ipc.sabanciuniv.edu

Çözüm yanlısı Mustafa Akıncı'nın cumhurbaşkanı seçilmesi sonrası, çözüm umutları yeniden yükseldi. KKTC'nin resmen dördüncü Cumhurbaşkanı olan Akıncı, Anastasiadis ile müzakereler kapsamında ilk görüşmesini 15 Mayıs 2015'te gerçekleştirdi. Böylelikle kapsamlı müzakerelerin ilk adımı da atılmış oldu. İki lider, ayda en az iki kere müzakerecilerle birlikte kendilerinin de katılacağı toplantıların yapılmasını kararlaştırdı. O tarihten bu yana müzakereciler haftada üç dört kez bir araya gelirken, liderler dokuz kez buluştu.

11 Şubat 2014'te dönemin KKTC Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu ile Kıbrıs Cumhuriyeti lideri Nikos Anastasiadis, Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik müzakerelerin yeniden başlatılmasına temel oluşturacak bir Ortak Açıklama Metni üzerinde uzlaşmıştı. Yeni müzakere süreci bu uzlaşı çerçevesi üzerinden inşa ediliyor, iki lider sıfırdan başlamak yerine daha önceki uzlaşı alanlarını göz ardı etmeden, adım adım yeni bir belge ortaya çıkarıyor.

Bu belge, Akıncı ve Anastasiadis'in soyadlarından esinlenerek A.A Belgesi olarak isimlendirilen ve Annan Planı'ndan bu yana ortaya konan en kapsamlı çalışma. Tarafların üzerinde anlaştıkları konular siyah kalemle, Türk tarafının tezleri kırmızı ve Rum tarafının tezleri ise mavi kalemle yazılıyor. Bütün amaç, kırmızı ve mavi kalemle yazılmış olan tezlerin müzakere sürecinde siyah hale getirilmesi. Bu son dönemde müzakerecilerin üzerinden geçtiği 33 yakınlaşma belgesindeki (convergence papers) bazı kırmızı ve maviler siyaha çevrildi, geçmişe göre yeni ve hızlı bir ilerleme söz konusu.

Uluslararası kamuoyunun da desteğini alan bu müzakere sürecinde kritik bir evreye giriliyor. Akıncı ve Anastasiadis, 25 Eylül 2015 tarihinde New York'ta gerçekleştirilecek BM Genel Kurulu'na giderek BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon ile görüşecek, pek çok üst düzey yetkiliyle de temaslarda bulunacak. Ekim ve kasım aylarında daha yoğun bir müzakere görüşme takvimine girecek olan liderlerin bir sonraki adımı ise Davos olacak. Dünya Ekonomik Forumu'nda da Kıbrıslı liderlerin görüşmeleri olacak.

Gerek uluslararası kamuoyunun gerekse Türkiye'nin gündeminde bundan sonra Kıbrıs konusunun daha fazla yer alması muhtemel görünüyor.

Executive Summary

Negotiations for a Federal Cyprus Pick Up Pace

A new era of negotiations for a bi-communal federal state and a lasting peace in Cyprus fosters hope for everyone on and off the island. The pro-solution candidate Mustafa Akıncı's victory with the 60.5 percent of the vote in the May 1, 2015 presidential elections in Northern Cyprus has given a new momentum for the negotiations that were previously blocked by the Greek Cypriot President Nikos Anastasiadis.

The increasing attention on Cyprus in the aftermath of the speculations pertaining to the transportation of Eastern Mediterranean Energy Reserves to Europe gained even more traction with the expedited negotiations following Anastasiadis' election. However, Anastasiadis walked away from the negotiation table after Turkey reacted to "Greek Cyprus' expeditionary drilling activities before a permanent solution reached in negotiations" by deploying the Barbaros Hayrettin Paşa seismic research vessel escorted by the Turkish navy. This had resulted in the unilateral cancellation of negotiations.

The hopes for reaching a solution on Cyprus have been once again raised following the election of Mustafa Akıncı, a pro-solution candidate, as president. In his official capacity as the fourth President of the Turkish Republic of Northern Cyprus, Akıncı met with Anastasiadis on May 15, 2015. The meeting served as the first step in comprehensive negotiations. The two leaders agreed on meeting with each other at least twice a month. Since then the negotiators have met three to four times a week, while the leaders have met nine times.

The former President Derviş Eroğlu (served during the 11 February 2014 era) and Anasasiadis had already agreed on a Joint Statement that would provide a foundation for the negotiations for the solution of the Cyprus issue. In this regard, the new negotiations process is being constructed upon this reconciliation framework. Rather than starting from scratch, both leaders produce a new document without neglecting the previous areas of agreement.

Denoted by the initials of Akıncı's and Anastasiadis's last names, the A.A. Document is the most comprehensive initiative since the Annan Plan. The issues on which both parties agree are written in black, while red ink represents Turkish claims, and blue represents Greek demands. The ultimate goal is to ensure that all claims written in red and blue will be typeset in black at the conclusion of negotiations. In this past deliberation period, in 33 convergence papers several items were changed from red and blue to black. This progress was much faster compared to past processes.

The international community's support of these deliberations is entering a critical period. On September 25, 2015, Akıncı and Anastasiadis engaged Ban Ki-Moon in discussions at the UN General Assembly as well as other high-level individuals. Intensive deliberations between the two leaders in October and November are followed by the next step of discussion in Davos as well as the World Economic Forum, bringing together Cypriot leaders.

It looks as if the Cyprus issue will dominate the both Turkish and international community's agendas more in the days ahead.

Sunuş

Kıbrıs'ta iki toplumlu iki kesimli federal bir devlet için ve aynı zamanda kalıcı bir barış ortamının sağlanması yönünde başlayan yeni dönem müzakereleri Ada'da ve Ada dışında herkese umut veriyor. 1 Mayıs 2015 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde çözüm yanlısı Mustafa Akıncı'nın seçimin ikinci turunda yüzde 60,5'lik bir oy oranıyla seçilmesi Ada'da geçen yıl Ekim ayında Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiadis tarafından askıya alınmış olan müzakere sürecinin de yeniden başlamasının önünü açtı.

Artık Ada'da ilk kez iki tarafta da çözüm isteyen liderler var. Siyasi eşitlik temelinde iki toplumlu iki kesimli federal bir Kıbrıs için yeni ve güçlü bir umut mevcut. Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide'ın süreçle ilgili yüreklendirici tavrının da etkisi büyük. Eide'nin, "Ben en son temsilciyim" demesi de yine kalıcı bir çözüm için uluslararası kurumların isteğini göstermesi açısından önemli.

Müzakerelerdeki umut vaat eden son gelişmelere geçmeden önce Ada'da müzakere sürecinin askıya alınmasına giden sürece kısaca bir göz atalım.

Kıbrıs'ta Doğu Akdeniz enerji rezervlerinin Avrupa'ya taşınmasının gündeme gelmesiyle artan hareketlilik, Anastasiadis seçildikten sonra hız kazanan müzakerelerle artmıştı. Ancak, Türkiye'nin, Güney Kıbrıs'ın "müzakerelerde nihai bir sonuca ulaşmadan sondaj faaliyetleri başlatmasına" tepki olarak, KKTC açıklarına Barbaros Hayrettin Paşa sismik araştırma gemisi ve ona eşlik eden bazı donanma gemilerini göndermesi neticesinde, Anastasiadis müzakere masasından kalkmış ve tek taraflı olarak görüşmelere son verilmişti. Geçen yıl ekim ayında yaşanan bu gelişmeyle birlikte Anastasiadis, "Barbaros Hayrettin Paşa gemisi, Doğu Akdeniz'den çekilene kadar müzakereleri askıya aldığını" açıklamıştı.

Türkiye'nin hem bölgesinde hem de konjonktürel olarak uluslararası platformda daralan politik alanı için Avrupa Birliği (AB) ile epeyce soğuyan ilişkilerinin yeniden ısınması açısından Kıbrıs'ta müzakere sürecinin devamlılığı önemliydi. Doğu Akdeniz'deki bu inatlaşma, "Türkiye'nin Ada'daki karasal askerî işgalini denize doğru genişlettiği" şeklinde yorumlara sebep olurken, Türkiye'nin AB ilişkileri açısından da ciddi bir fırsatın kaçırıldığına işaret ediyordu. Halihazırda, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin vetosu sebebiyle Türkiye'nin AB üyeliği için müzakere ettiği başlıkların 14'ü açılamıyor.

Talat-Hristofyas dönemi

Kıbrıs'ta müzakereler, 2004 referandumunun ardından en kapsamlı şekilde 3 Eylül 2008'de başladı. Dönemin liderleri Mehmet Ali Talat ile Dimitris Hristofyas arasında başlayan görüşmelerde gündemdeki konular, Yönetim ve Yetki Paylaşımı, Mülkiyet, AB Konuları, Ekonomi, Toprak ve Güvenlik ile Garantiler olmak üzere altı başlıkta ele alınmıştı. Eylül 2008'den Ocak 2010 tarihine kadar iki lider arasında 60 civarında görüşme gerçekleşti ve uzlaşılan konularda 30 ortak metin hazırlandı.

Ardından, Ocak 2010'da iki lider yoğunlaştırılmış görüşme turlarına geçti. Şubat 2010'da BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon, Ada'yı ziyaret ederek hem liderlerle ayrı ayrı görüştü hem de ortak bir toplantıda bir araya geldi. 30 Mart 2010 tarihinden Talat ve Hristofyas son kez bir görüşme gerçekleştirdi. Nisan 2010'da KKTC'de yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerini Talat kaybetti, Derviş Eroğlu KKTC'nin üçüncü Cumhurbaşkanı seçildi.

Eroğlu-Hristofyas dönemi

Kıbrıs'ta "iki devletli" çözümü savunan Eroğlu, göreve gelir gelmez, BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'a "görüşmelere Talat'ın bıraktığı yerden devam edeceği" yönünde mektup yazdı. Eroğlu ile Hristofyas, 2010 yılından 2012 yılına kadar 76 kez bir araya geldiler. Ban Ki-Moon, liderleri iki kez ABD'de Greentree Adası'nda buluşturdu. Ancak, Greentree'de yapılan yoğunlaştırılmış görüşmelerden yine bir sonuç alınamadı.

Bu sırada Güney Kıbrıs'ta başkanlık seçimi sürecine girilince, müzakereler tekrar durdu. Seçimi Annan Planı'na evet kampanyası sürdüren DİSİ lideri Nikos Anastasiadis kazandı. O dönemde Cumhurbaşkanı Eroğlu, Güney Kıbrıs'a geçerek, Anastasiadis'i ziyaret etti, iki lider olumlu mesajlar verdiler, ardından Anastasiadis KKTC'ye geçerek, iade-i ziyarette bulundu ancak iki lider arasında görüşmeler bir türlü başlamadı. Avrupa'da süregiden finansal kriz Güney Kıbrıs'ı da ciddi şekilde etkilemeye başlayınca Anastasiadis'in birinci öncelik olarak ekonomiyi gündemine alması Ada'da müzakerelerin 22 ay boyunca durmasına sebep oldu. Bu dönemde sadece iki tarafın müzakerecileri bir araya geldi. Eroğlu ve Anastasiadis, en son 29 Mart 2012'de buluşmuştu.

11 Şubat 2014 mutabakatı

Yaklaşık iki yıllık bir süreden sonra 11 Şubat 2014'te Eroğlu ve Anastasiadis, ara bölgede bir araya geldiler, heyetler arası görüşmenin ardından sekiz maddeden oluşan iki sayfalık Ortak Açıklama Metni kabul edildi. Belgede, varılacak bir çözümün BM Güvenlik Konseyi kararlarında belirtilen iki toplumlu, iki bölgeli, tarafların siyasi eşitliğini içeren bir federasyona dayanacağı belirtildi.

Belgede, BM ve AB üyesi olacak birleşik Kıbrıs'ın tek uluslararası kimliğinin ve tek egemenliğinin olacağı, egemenliğin Kıbrıslı Rumlar ve Kıbrıslı Türkler arasında eşit şekilde paylaşılacağı kaydedildi. Federal yasalar tarafından düzenlenecek tek bir birleşik Kıbrıs vatandaşlığı olacağı, birleşik Kıbrıs'ın tüm vatandaşlarının, hem "Kıbrıs Rum kurucu devleti"nin, hem de "Kıbrıs Türk kurucu devleti"nin vatandaşı olacağı, federal hükümetin yetkilerinin anayasa tarafından belirleneceği ifade edildi.

O tarihten eylül ayına kadar geçen zamanda Eroğlu ile Anastasiadis, yedi kez görüşme masasında buluştu. İki lider eylül ayında sonuç alıcı görüşmelere geçme kararı aldıklarını duyurmuştu ki, görüşmeler Barbaros Hayrettin Paşa gemisi sismik araştırma yapmak amacıyla Ada açıklarına gidince tamamen durdu. BM Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Temsilcisi Espen Barth Eide, seçimlerden sonra görüşmelerin başlayacağını açıkladı.

Akıncı-Anastasiadis dönemi

Kuzey Kıbrıs'ta çözüm yanlısı Mustafa Akıncı'nın cumhurbaşkanı seçilmesi sonrasında, çözüm umutları yeniden yükseldi. Ada'nın iki bölgesinde de halk Akıncı'nın kazanmasını sevinçle karşıladı.

1 Mayıs 2015 tarihi itibariyle Kuzey Kıbrıs'ın resmen dördüncü cumhurbaşkanı olan Akıncı, Anastasiadis ile müzakereler kapsamında ilk görüşmesini 15 Mayıs 2015'te gerçekleştirdi. Böylelikle kapsamlı müzakerelerin ilk adımı da atılmış oldu. İki lider, ayda en az iki kere müzakerecilerle birlikte kendilerinin de katılacağı toplantıların yapılmasını kararlaştırdı. 28 Mayıs 2015'te liderler görüşmesinin ikincisi yapılırken, 15-28 Mayıs tarihleri arasında müzakereciler beş kez bir araya geldi. 17 Haziran 2015'te liderler üçüncü kez buluşarak, tarama sürecinin tamamlandığını açıkladı.

Avrupa'dan da sürecin olumlu şekilde ilerlemesinden duyulan memnuniyet mesajları gelmeye başladı. Kıbrıs'a bir ziyaret gerçekleştiren AB Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Güvenlik ve Dış Politika Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, adada çözüm için yürütülen müzakerelere desteğini dile getirdi.

28 Mayıs'taki ikinci liderler görüşmesinde, yeni sınır geçiş noktalarının açılması, elektrik şebekelerinin birleştirilmesi yönünde pratik adımlar atılması, cep telefonu şebekelerinin her iki tarafta işlerliğinin sağlanması ve radyo frekanslarındaki çakışmaların giderilmesi için adım atılması ile cinsiyet eşitliği komitesi oluşturulmasını içeren güven artırıcı önlemler paketi üzerinde uzlaşı sağlandı.

17 Haziran 2015 tarihinde gerçekleştirilen üçüncü liderler görüşmesinde ise BM Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide, BM arabuluculuğundaki tarama sürecinin tamamlandığını ve kapsamlı çözüme yönelik özlü müzakerelerin başlayacağını duyurdu. KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı görüşmenin ardından yaptığı açıklamada, özlü müzakerelere 29 Haziran'da başlanacağını teyit ederek tarafların, 11 Şubat 2014 tarihli Ortak Açıklama Metni doğrultusunda temel konulara ilişkin pozisyonlarını hazırladıklarını, uzlaşılan ve uzlaşılamayan hususları ortaya koyan Akıncı-Anastasiadis belgelerini sunduklarını kaydetti.

İki tarafın müzakerecilerinin tarama sürecini tamamlamasının ardından da iki lider, 29 Haziran 2015 günü dördüncü buluşmalarında müzakerelerin resmen yeniden startını verdi. Beş saat süren görüşmede, liderlerin halen çözümlenmemiş, yönetim, mülkiyet ve toprak kriterleri başlıklarına ilişkin özlü konulara odaklandığı açıklandı.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, 11 Şubat 2014'te dönemin KKTC Cumhurbaşkanı Derviş Eroğlu ile Kıbrıs Cumhuriyeti lideri Nikos Anastasiadis, Kıbrıs sorununun çözümüne yönelik müzakerelerin yeniden başlatılmasına temel oluşturacak bir Ortak Açıklama Metni üzerinde uzlaşmıştı. Yeni müzakere süreci bu uzlaşı çerçevesi üzerinden inşa ediliyor, iki lider sıfırdan başlamak yerine daha önceki uzlaşı alanlarını göz ardı etmeden, adım adım yeni bir belge ortaya çıkarıyorlar.

A.A Belgesi

Bu belge Akıncı ve Anastasiadis'in soyadlarından esinlenerek A.A belgesi olarak isimlendirilen ve Annan Planı'ndan bu yana ortaya konan en kapsamlı çalışma. Tarafların üzerinde anlaştıkları konular siyah kalemle, Türk tarafının tezleri kırmızı ve Rum tarafının tezleri ise mavi kalemle yazılıyor. Bütün amaç, kırmızı ve mavi kalemle yazılmış olan tezlerin müzakere sürecinde siyah hale getirilmesi. Bu son dönemde müzakerecilerin üzerinden geçtiği 33 yakınlaşma belgesindeki bazı kırmızı ve maviler siyaha çevrilmiş. Geçmişe göre yeni bir ilerleme söz konusu.

Yeni dönemde ayda iki kere liderler, haftada üç dört kez ise müzakereciler bir araya geldi. Kıbrıs müzakere sürecine liderler arasında varılan mutabakat uyarınca 25 Ağustos'a kadar ara verildi.

7 Ağustos'ta son görüşmeyi yapan müzakereciler 25, 26, 27, 28 ve 31 Ağustos'ta yeniden bir araya gelecekler. Aradan sonraki dönemde liderler zirvesinin ilki 1 Eylül'de, ikincisi ise 14 Eylül'de gerçekleştirilecek.

Gündemdeki altı başlığın kapsamı

Müzakereler, altı temel başlık üzerinden Türk tarafının Müzakerecisi Özdil Nami ile Rum tarafının Müzakerecisi Andreas Mavroyannis tarafından gerçekleştiriliyor. İki müzakereci, geçmişte

oluşturulan yakınlaşma kağıtlarını (convergence papers) gözden geçirdi, siyahlar teyit edildi, kırmızı ve mavilerin bir kısmı siyaha çevrildi. Kıbrıslı Rumlarla Kıbrıslı Türklerin kuracağı yeni devlete "Birleşik Kıbrıs Federasyonu" adı verilmesi planlanıyor. Bugüne kadar yapılan müzakerelerde önemli adımlar atıldı. Toprak konusu fazla detaya girilmeden konuşuldu, garantörlük konusu dışında birçok konuda ilerleme kaydedildi.

Müzakerelerin bu hızla devam etmesi halinde önümüzdeki aylar içinde Kıbrıs sorununa kalıcı bir çözüm bulunabileceği belirtiliyor ancak taraflar ısrarla bir takvim vermekten kaçınıyor. Her ne kadar dillendirilmese de, Ban Ki-Moon'un 2017'de görev süresinin dolacağı, 2017'ye kadar Ada'da çözümün sağlanması niyeti, gizli takvim olarak ifade ediliyor.

Yeni devletin belirgin hâle gelen özellikleri şöyle:

- Müzakerelerde İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın oluşturduğu garantörlük dışında her konu konuşuldu. Ancak hassas olan toprak konusunda Türkler ve Rumlara bırakılacak oranlar ve paylaşılacak yer isimleri sona bırakıldı.
- Federasyonu Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk kurucu devletleri oluşturacak. Her kurucu devletin kendi içinde ayrı bir vatandaşlığı olacak.
- Yeni federal devletin alt ve üst olmak üzere iki parlamentosu olacak.
- Kıbrıslı Rum ve Türkler istedikleri bölgede ikamet edebilecek.
- Türk kurucu devletine yerleşecek Rumlar ya da tam tersi Rum tarafına gidecek Türkler, yaşadıkları kurucu devlette, yerel seçimler ve Avrupa Parlamentosu seçimlerinde seçme ve seçilme hakkına sahip olacaklar. Ancak bulundukları kurucu devletten federal parlamentoya gidecek milletvekilleri için seçme ya da seçilme hakkı olmayacak. (Rumların nüfusu Türklerden dört misli fazla olduğundan dolayı dengesizliği engellemek amacıyla)
- Nüfus çoğunluğuna sahip Rumların iki kesimliliği ve siyasi eşitliği bozmaması için konuşulan kısıtlama AB kurallarına aykırı. Bu nedenle varılacak anlaşmanın, AB mahkemelerine yapılacak bireysel başvurularla delinmemesi için üye ülkelerinin tümünde parlamento onayından geçmesi ve "AB'nin birincil hukuku" (Basic Law) haline gelmesi gerekiyor.
- Federal devletin polis gücü Rum ve Türkler arasında yarı yarıya, ya da yüzde 40 Türk, yüzde 60 Rum olacak. Oranlar henüz kesinleşmedi.
- Milli ordu olup olmayacağı müzakere ediliyor. Ordu olmayabilir.
- Taraflar, doğu Akdeniz'deki doğalgaz konusunda müzakereler devam ederken sorun çıkartacak, sondaj gibi adımlar atmama konusunda anlaştı.
- Federal devletin milli günleri (20 Temmuz Barış Harekâtı yıldönümü, KKTC'nin kuruluş yıldönümü gibi) konular henüz görüşülmedi. Her iki tarafta da benzer törenler bulunuyor.

Diğer yandan, Ada'da Güven Yaratıcı Önlemler konusunda atılan adımları da, müzakerelerin olumlu ilerlediğinin göstergesi olarak kabul ediliyor. Yeni sınır geçiş noktalarının açılması, elektrik şebekelerinin birleştirilmesi yönünde pratik adımlar atılması, cep telefonu şebekelerinin her iki tarafta işlerliğinin sağlanması ve radyo frekanslarındaki çakışmaların giderilmesi, Yeşil Hat Tüzüğünün genişletilmesi, KKTC'de üretilen ürünlerin Güney Kıbrıs'a satılabilmesi en öncelikli olanları.

Hatta bu kapsamda, 15 Mayıs 2015 tarihinde alınan bir kararla, vize kağıdı uygulaması kaldırıldı. KKTC'den Güney Kıbrıs'a ve Güney Kıbrıs'tan

KKTC'ye geçişlerde KKTC vatandaşları ve yabancılar tarafından kullanılan geçiş belgelerinin kullanımına son verildi.

Çok uzun zamandır birbirinden ayrı yaşayan bu iki toplumun barışması, yakınlaştırılması ve birbirlerini anlaması çabaları da önemli. Yine iki toplumu daha fazla bir araya getirecek, toplumların önünü açacak kararlar alınması da gündemde. Futbolda dostluk maçlarının yapılması, ortak üniversite kurularak öğretim görevlilerinin iki tarafta da çalışması, sağlık alanında ortak adımları atılması bunlardan bazıları.

Çözümün finansmanı

Takas ve tazminat konularının çözüme kavuşturulması halinde belli bir sayıda insan yer değiştirecek. Çözümden sonra hayatın sürdürülebilmesi ve rehabilitasyonun sağlanabilmesi için Ada'da çok ciddi bir finansman ihtiyacı doğacak. Bunlar nasıl sağlanacak şimdilik belirsiz. Özellikle Türkiye'nin garantörlüğünde ısrarcı olanlar, çözümün finansmanında garantör ülke olarak Türkiye'nin devreye girmesinin insanları rahatlatacağı görüşünde.

Burada bir parantez açmakta fayda var. 2004'te Annan Planı'na "evet" diyen Kıbrıslı Türklerin gittikçe artan bir oranda kendilerine güvenlerini kaybettiği belirtilirken, garantörlük konusu bu noktada kritikleşiyor. Interpeace ve Kıbrıs 2015 İnisiyatifi'nin 2011 yılında yaptığı bir çalışmada, güvenlik ve garantiler müzakere sürecinin "en çekişmeli başlığı" olarak nitelendirilmiş. Kıbrıslı Rumlar, barış ve güvenliği egemen bir yönetimle ilişkilendirirken, Kıbrıslı Türkler dış garantörlerin herhangi bir çözüm içinde korunması gerektiğinin altını çiziyor. Rumların yüzde 96'sı garantilerin ve müdahale hakkının ortadan kalkmasını sağlamak motive edici bir etkendir derken buna Kıbrıslı Türklerin sadece yüzde 25'i olumlu bakmış.

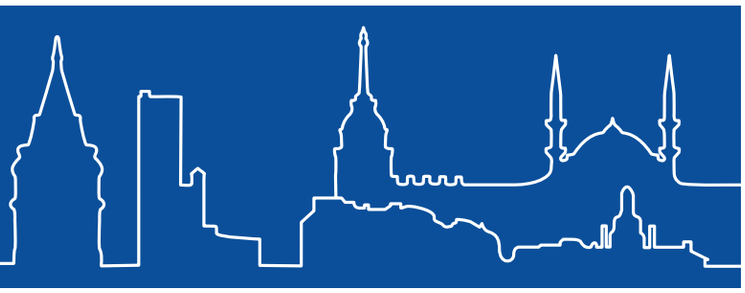
Keza enerji kaynaklarının işletilmesinden elde edilecek gelirlerin de çözümün finansmanında kullanılabileceği fikri ifade ediliyor. Ada'da müzakereleri geçen yıl askıya aldırtan sebebin enerji kaynakları olduğu düşünüldüğünde, başlangıçta sorun olmayan konuların bugün esas sorun haline geldiği dile getiriliyor ki, bunda doğruluk payı şüphesiz ki mevcut. Ada'da keşfedilen enerji kaynaklarının daha fazla krize neden olduğu ve olabileceği belirtiliyor. Ama buna rağmen müzakere masasını terk etme noktasından uzak bir çare gerekiyor. Esas itibariyle, tüm enerji kaynaklarının kullanımına, ilerde hayata geçecek Birleşik Kıbrıs devletinin iki toplumunun ortak karar vermesi öngörülüyor.

Hedef eylülde New York'ta buluşma

Ada'da kalıcı çözümün sağlanması kadar kalıcı bir barış ortamının tesis edilmesi de aynı derecede önemli. Kısa vadede temenni tüm tarafların bir araya geleceği bir toplantının düzenlenmesi. 25-27 Eylül 2015 tarihlerinde New York'ta yapılacak BM Genel Kurulu çerçevesinde garantör ülkelerin de yer alacağı çoklu bir toplantı yapılması planlanıyor. Bunun için garantiler hariç diğer konularda ilerleme kaydedilmesi, garantiler başta olmak üzere toprak ve mülkiyet konularında New York'ta bir yol haritası çizilmesi niyeti var. Bu açıdan bakıldığında, gelecek bir kaç aylık dönemde Kıbrıs'ta önemli gelişmeler olabilir. Kıbrıs, Türkiye'nin ve dünya gündeminde çok daha fazla konuşulur hale gelebilir.

Bu rapor, CTP (Cumhuriyetçi Türk Partisi) Milletvekili Asım Akansoy, CTP Milletvekili Mehmet Çağlar, KKTC Meclis Başkanı Sibel Siber, UBP (Ulusal Birlik Partisi) Genel Başkanı Hüseyin Özgürgün, KKTC Başmüzakerecisi Özdil Nami ve Prof.Dr. Niyazi Kızılyürek ile görüşülerek hazırlanmıştır.

İPM–MERCATOR POLİTİKA NOTU

9 786059 178167 >

İPM

İSTANBUL POLİTİKALAR MERKEZİ
SABANCI ÜNİVERSİTESİ
MERCATOR VAKFI GİRİŞİMİ